

Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16903>

Özet

Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ), annelerin, babaların çocuk yetiştirme süreçlerine katılmamaları kontrol etme veya kısıtlama eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, H. Karabulut ve G. Şendil tarafından 2017 yılında Türkçe'ye uyarlama çalışması gerçekleştirilerek Türk kültürüne kazandırılmıştır. Ölçek, toplam 9 maddeden oluşmakta olup, ebeveynler arasındaki rollere ilişkin algılar değerlendirilmektedir. ABÖ, aile içi dinamikleri ve babaların çocuk bakımına katılmamaları engelleyen tutumları incelemek isteyen araştırmacılar için önemli bir ölçüm aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Annelik Bekçiliği, Maternal Gatekeeping, Ebeveynlik, Baba Katılmama, Psikometri, Uyarlama, Aile Dinamikleri.

Yazarlar

Hilal Karabulut, Gürsen Şendil.

Amaç

Annelik Bekçiliği Ölçeği'nin (ABÖ) temel amacı, annelerin babaların çocuk yetiştirme görevlerine ve kararlarına ne ölçüde müdahale ettiğini ya da bu katılmama ne ölçüde engellediğini tespit etmektir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türk aile yapısı ve kültürel bağlamında annelik bekçiliği davranışlarının düzeyini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek standart bir araç sağlamayı hedeflemiştir. Bu, özellikle ebeveynler arasındaki sorumluluk paylaşımı ve çatışma alanlarını anlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Ölçek, ebeveynlik rolü dışındaki eylemlerini ve annelerin çocukla ilgili konularda kendilerini tek otorite olarak görme eylemlerini belirlemeye yardımcı olur. Elde edilen veriler, çift terapisi ve aile danışmanlığı alanlarında müdahale programlarının geliştirilmesine zemin hazırlar.

Yapı

ABÖ, psikolojideki **Annelik Bekçiliği** (Maternal Gatekeeping) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, annenin, babanın çocukla kurduğu ilişkiyi ve bakım görevlerini üstlenmesini aktif veya pasif yollarla düzenlemesi, kısıtlaması veya engellemesi anlamına gelir. Annelik bekçiliği, genellikle annenin kendini birincil ve en yetkili ebeveyn olarak görmesinden kaynaklanır ve babanın ebeveynlik yeterliliğine dair şüpheleri içerir.

Ölçekteki maddeler, babanın karar alma süreçlerine, duygusal desteğe ve günlük bakım

rutinlerine katılmaya annenin evinin yaklaştığını yansıtmaktadır. Yüksek puanlar, annenin babanın katılmaya karşı yüksek düzeyde bekçilik yaptığını, yani babanın rolünü küstüldüğünü ifade eder. Bu yapı, modern ailelerdeki değişen ebeveynlik rollerini anlamak için temel bir kavramdır.

Geçerlik

ABÖ'nün Türkçe'ye uyarlama çalışmasında (Karabulut ve Şendil, 2017), ölçeğin yapısal geçerliği incelenmiştir. Uyarlama, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel eşdeğerliğini sağlayamaz ve bu amaçla genellikle **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılmıştır.

Yapılan analizler, ölçeğin maddelerinin kuramsal olarak beklenen yapıyı desteklediğini göstermiştir. Bu, ölçeğin gerçekten de annelik bekçiliği davranışlarını ölçtüğüne dair kanıt sunar. Ölçeğin uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA değerleri) genellikle kabul edilebilir sonuçları içinde bulunarak yapı geçerliğinin sağlandığı raporlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, maddelerin iç tutarlılığı yoluyla değerlendirilmiştir. Uyarlama çalışmasında elde edilen **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach's Alpha), ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermiştir.

Araştırmacılar tarafından bildirilen Cronbach Alfa değerinin, psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu yüksek iç tutarlılık, ABÖ'nün farklı bağlamlarda ve farklı örneklem gruplarında güvenilir sonuçlar üretebileceğini ifade etmektedir.

Faktör Analizi

Annelik Bekçiliği Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda, ölçeğin tek boyutlu yapıyı koruyup korumadığı **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ile test edilmiştir. Orijinal ölçeğin yapısına uygun olarak, 9 maddelik Türkçe formun tek faktörlü bir yapıda toplandığı ve bu yapının iyi bir model uyumu sergilediği belirtilmiştir.

Tek faktörlü yapının korunması, annelik bekçiliği kavramının Türk popülasyonunda da tutarlı bir şekilde tek bir psikolojik eğilimi temsil ettiğini göstermektedir. Bu analiz, ölçeğin yapısal bütünlüğünü kanıtlamaz ve araştırmacıların toplam puan üzerinden yorum yapmasına olanak tanımıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği

Format: Yazılı Anket (Öz Bildirim)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlaması yapılmamıştır)

Popülasyon Grubu: Evli veya birlikte yaşayan ebeveynler (özellikle anneler ve babalar)

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Çocuk sahibi olan ve ebeveynlik sorumluluklarını paylaşan bireyler. Uyarlama çalışması için kullanılan örneklem detayları ilgili makalede sunulmuştur.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert derecelendirme formatını kullanır. Katılımcılardan her bir maddeye ne ölçüde katıldıkları belirtilmeleri istenir.

Derecelendirme: 5'li Likert ölçeği (5 Tamamen katılıyorum - 1 Hiç katılmıyorum).

Toplam Madde Sayısı: 9 madde.

Anahtar Kelimeler

Annelik Bekçiliği Ölçeği, ABÖ, Psikolojik Ölçek, Ebeveyn Çatışması, Çocuk Gelişimi, Tek Faktörlü Yapı, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hilal Karabulut

Yazar ORCID Tanımlama: ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: sim.hilal@gmail.com

Yayın Adresi: Yazarların makalenin yayınlandığı tarihteki kurumsal adresleri referans makalede mevcuttur.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin kullanımı için izinler, sorumlu yazar Hilal Karabulut ile iletişime geçilerek alınabilir. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle yazardan izin alınması koşuluyla mümkündür. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanma ve yayınlanma yılı **2017**'dir.

Ölçek, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*'nde yayınlanmıştır. Orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [annelik-bekciligi-olcegi-abo-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Karabulut, H. ve Şendil, G. (2017). Annelik Bekçiliği Ölçeği'nin (ABÖ) Türkçe'ye uyarlanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(61), 686-699.

Makalenin DergiPark bağlantısı: dergipark.ulakbim.gov.tr

Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Çocuğumun kiminle vakit geçireceği konusunda karar verilmesi gerekirse, eğerim, bu karar verecek kişinin ben değil, kendisi olduğunu düşünür.

Çocuğumun doktora gitmesi gerekirse, eğerim, onu doktora götürecek kişinin ben değil, kendisi olduğunu düşünür.

Çocuğumun duygularını incinirse, eğerim, onu benim değil, kendisinin teselli etmesi gerektiğini düşünür.